

Uppföljningsbeslut

efter kvalitetsgranskning av skolans arbete för en
trygg miljö på nätet, fri från kränkningar vid
Fastebolskolan i Järfälla kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av avseende kvaliteten inom skolans främjande och förebyggande arbete för att skapa en trygg miljö på nätet, fri från kränkningar vid Fastebolskolan. Granskningen genomfördes under höstterminen 2022.

Vid granskningen identifierade Skolinspektionen två utvecklingsområden som angetts i beslut den 25 november 2022, dnr 2022:3928.

Skolinspektionen har begärt att huvudmannen för Fastebolskolan senast den 1 maj 2023 ska redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden. Järfälla kommun har inkommit med en sådan redovisning den 28 april 2023.

Beslut efter uppföljning:

Skolinspektionen bedömer vidtagna åtgärder på följande sätt:

Skolans främjande arbete

Rektorn har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten.

Skolans förebyggande arbete

Rektorn har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten.

Skolinspektionen avslutar därmed granskningen.

Bakgrund

Skolans arbete för att främja en trygg miljö på nätet

Bedömningen var att rektorn behövde

- Utveckla skolans främjande arbete så att även miljön på nätet inkluderas.

I redovisningen av åtgärder beskriver huvudmannen att Fastebolskolan har genomfört kompetensutveckling för all personal gällande ansvaret för kränkningar på nätet. Skolan har även tagit fram rutiner för arbetet mot kränkningar.

I samband med terminsstart genomför skolan värdegrundsveckor som omfattar all personal och elever, från förskoleklass till årskurs 6. I materialet som alla klasser använder för dessa veckor kommer skolan lägga till aktiviteter om nätet, exempelvis i de pass som handlar om skolans ordnings- och trivseregler för att även ta fram regler för hur man ska bete sig på nätet.

I årskurs 4 till 6 har skolan en särskild satsning på nätet då eleverna läser litteratur om kränkningar på nätet samt diskuterar frågor kopplat till det.

Vårdnadshavarna har fått information om hur skolan arbetar med kränkningar på nätet och hur vårdnadshavare kan stötta sitt barn.

De effekter som skolan förväntar sig på längre sikt är att eleverna är tryggare på nätet genom att de har strategier för att bemöta svårigheter på nätet och möjligheter att inom skolan bearbeta sådant de möts av på nätet. De förväntar sig också att fler elever tar kontakt med vuxna vid behov. Skolans personal ser den digitala miljön som en naturlig del av värdegrundsarbetet och är trygga i ansvarsfördelningen.

Skolans förebyggande arbete för att förhindra kränkningar av elever på nätet

Bedömningen var att rektorn behövde

- Utveckla skolans förebyggande arbete så att det omfattar även elevers upplevelse av kränkningar på nätet.

Skolan genomför sedan tidigare två olika egna enkäter på skolan. Skolan har nu lagt till enkätfrågor avseende miljön på nätet för alla elever på mellanstadiet. Enkätsvaren redovisas per årskurs och könstillhörighet för att öka träffsäkerheten i analyserna.

I samband med analys av enkätsvaren kommer skolan koppla samman det med arbetet med normer och värden i skolan för att även minska kränkningar på nätet.

Skolan ska vidare arbeta kontinuerligt med fortbildning för personalen kring hur skolan arbetar främjande och förebyggande kring kränkningar på nätet samt de normer och värden som är kopplade till dessa.

De effekter som skolan förväntar sig på längre sikt är en högre medvetenhet hos personalen om hur man arbetar främjande och förebyggande och hur skolan arbetar med normer och värden så att kränkningar på nätet minimeras.

Arbetet med språkbruket och normer och hur de påverkar varandra både i skolan och på nätet kommer på sikt leda till tryggare elever. Att vårdnadshavare medvetandegörs om miljön på nätet och hur de kan stötta sina barn och samarbeta med skolan i att minimera kränkningar på nätet.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Ana-Maria Koci Spång.

I handläggningen av ärendet har även Siri Morawski, föredragande utredare, medverkat.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

[Skolors arbete för en trygg miljö på nätet fri från kränkningar \(skolinspektionen.se\)](https://www.skolinspektionen.se/om-skolinspektionen/arbetsomraden/trygghet-och-sakerhet/trygg-miljo-pa-netet-fri-fran-krankningar)

Bilaga 2: Författningsstöd

Skolans främjande arbete

Enligt skollagen ska utbildningen i skolan förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.¹ Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.² Huvudmannen ska se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling.³ Med kränkande behandling avses ett uppträdande som, utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567), kränker en elevs värdighet.⁴

I läroplanen anges att ingen i skolan ska utsättas för kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas. Intolerans, till exempel rasism och sexism, ska förebyggas och bemötas med kunskap och aktiva insatser.⁵

Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.⁶ Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära.

Eleverna ska få kännedom om hur de kan få hjälp om de upplever otrygghet i eller utanför skolan. Omsorg om den enskilda elevens hälsa, välbefinnande och utveckling ska prägla verksamheten.⁷

¹ 1 kap. 4 § skollagen (SFS 2010:800).

² 1 kap. 5 § skollagen.

³ 6 kap. 6 § skollagen.

⁴ 6 kap. 3 § skollagen.

⁵ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), av avsnitt 1 Förståelse och medmänsklighet.

⁶ Lgr22, avsnitt 2.2 Kunskaper.

⁷ Lgr22, avsnitt 1 God miljö för utveckling och lärande.

Alla som arbetar i skolan ska i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt, samt uppmärksamma både möjligheter och risker som en ökande digitalisering medför.⁸ Alla elever ska ges möjlighet att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik, för att kunna se möjligheter och förstå risker samt kunna värdera information.⁹

Skolans mål är att varje elev tar ansvar för att bidra till en god arbetsmiljö, samt visar respekt för och hänsyn mot skolans personal och andra elever som en del av det gemensamma ansvaret för arbetsmiljön på skolan. Alla som arbetar i skolan ska främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön.¹⁰

Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero samt att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.¹¹

⁸ Lgr22, avsnitt 2.1 Normer och värden.

⁹ Lgr22, avsnitt 1 Skolans uppdrag.

¹⁰ Lgr22, avsnitt 2.3 Elevernas ansvar och inflytande.

¹¹ Lgr22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

Skolans förebyggande arbete

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling i utbildningen.¹² I läroplanen anges att lärare ska uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka kränkande behandling.¹³ Ett aktivt förebyggande arbete är av största vikt för att motverka kränkningar, oavsett om de sker digitalt eller inte.¹⁴ Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever.¹⁵ Planen mot kränkande behandling ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av eleverna vid den verksamhet som planen gäller för.¹⁶ Alla som arbetar i skolan ska samarbeta med elevernas vårdnadshavare så att man tillsammans kan utveckla skolans innehåll och verksamhet.¹⁷

Rektorn ska leda och samordna det pedagogiska arbetet vid en skolenhet och särskilt verka för att utbildningen utvecklas.¹⁸ Rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.¹⁹ Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs och att eleverna och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.²⁰

¹² 6 kap. 7 § skollagen.

¹³ Lgr22, avsnitt 2.1 Normer och värden.

¹⁴ Proposition 2021/22:160. *Skolans arbete med trygghet och studiero*, s. 96.

¹⁵ 6 kap. 8 § skollagen.

¹⁶ 2 § förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling.

¹⁷ Lgr22, avsnitt 2.4 Skola och hem.

¹⁸ 2 kap. 9 § skollagen.

¹⁹ Lgr22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

²⁰ 4 kap. 4 § skollagen.